
Dalších šestnáct kamenů do Sochy příběhů

caritas
VYŠŠÍ ODBORNÁ
ŠKOLA SOCIÁLNÍ
O L O M O U C

Praxe 2007

Durgi – desetiletá indická prostitutka z donucení

Durgi je teprve sedmnáctiletá mladá indická žena. Přes svůj věk prošla peklem. Od sebevraždy, nad kterou často přemýšlela, ji odradilo rozhodnutí pomáhat dívkám, které musejí zažívat stejné hrůzy jako kdysi ona.

Pochází z vesnice Anoti ze státu Karnataka. Když jí byly dva roky, zemřela jí maminka. Otec se po čase znovu oženil a od té chvíle začaly Durgi a jejím třem sourozencům zlé časy. Macecha je týrala, a když Durgi zemřel i tatínek, začal být jejich život nesnesitelný. Macecha se stále doma opíjela a děti musely do úmoru pracovat na poli.

A náhle, to už bylo Durgi deset let, začala být macecha jako vyměněná. Byla milá, příjemná a vlídná. Vzápětí ji spolu s vlastním strýcem prodala za 12 tisíc Rs muži jménem Ashutosch. Ten Durgi požádal, aby mu dělala společnost. Dokonce jí uvařil zvláštní jídlo, ale Durgi se po něm udělalo velmi zle. Na víc už si nepamatuje. Když se probírala, byla ve vlaku z Bangalore do Mumbai.

Kde se ocitla pak přesně neví, jen tuší, že to bylo asi dvě hodiny autem z centra Mumbai. Čtyři nekonečné dny tu byla sexuálně zneužívána. První den křičela, ale nikdo jí nepomohl. Druhý den z hrůzy praštila jednoho muže, který se po ni sápal, rozbitou lahví. Za trest ji zamkli do pokoje, ale druhý den skočila se strachem z budoucnosti oknem z druhého patra. Svým mučitelům stejně neunikla. Převezli ji do nevěstince, kde od prvního okamžiku musela denně od sedmé hodiny ranní do půlnoci uspokojit až šedesát zákazníků. Když dosáhla třinácti let, počet zákazníků se snížil denně na třicet.

Tak to pokračovalo až do doby, kdy byl na nevěstinec proveden policejní zátah a Durgi byla společně s dalšími sedmi dívkami zachráněna a převezena do Deonar house, zařízení, které poskytuje ochranu dívkám s podobným osudem.

Durgi už nechtěla žít. O sebevraždě dříve přemýšlela často, ale nyní se už cítí mnohem lépe. Je rozhodnuta, že bude spolupracovat na identifikaci svých únosců a majitelů nevěstince. Chtěla by se stát sociální pracovnící a pomáhat ostatním dívkám v překonání podobně strašných situací, do kterých osud poslal proti její vůli i ji samotnou.

Leona ŠNĚVAJSOVÁ (červen 2007)

Česká nezdolnost Štěpána Zerzaviho z Banátu

Oči padesátiletého Štěpána Zerzaviho z Eibenthálu, české vesnice v rumunském Banátu, jsou laskavé a stále se smějí. Rodu Zerzavich však mnohokrát do smíchu nebylo. Jeho historie se začala psát v Banátu příchodem Štěpánova pradědečka z Čech. Jako mnoho českých rodin, které se zde usadily, věřila i ta jeho v lepší budoucnost. Před nimi však bylo celé těžké dvacáté století se všemi dějinnými zvraty a dvěma světovými válkami

Štěpánova dědečka potkala hned zkraje jeho dospělosti ta první. Vrátil se z ní jako invalida, nemohl na nohy. Jeho dům v Eibenthálu lehl ve válečné vřavě popelem a jemu i ženě a pěti dětem nezůstalo vůbec nic. Pomohla sousedka, která je všechny vzala k sobě do stavení. Byla to těžká doba, na uživení rodiny se museli podílet všichni, i děti. Štěpánův tatínek pomáhal vydělávat na živobytí jako panský sluha. Bylo mu sedm let. Štěpán rád vzpomíná na jeho vyprávění: jak si v zimě při pastvě hřál ruce o kravské vemeno nebo jak po roce a půl služby dostal za odměnu jehňátko. „Brzy ale bylo hůře,“ vypráví Štěpán a v jeho vzpomínkách ožívají dávno ztracené příběhy časů minulého století, kdy často o životě a smrti rozhodovala náhoda. Druhá světová válka si počkala, až vyrostle další generace. Štěpánův otec do ní narukoval na prahu své dospělosti a bojoval na německé straně na východní frontě. Brzy byl vážně zraněn a jeho prostřelenou ruku mu chtěli lékaři amputovat. Zachránila ho náhoda a jeho české kořeny – když seděl před amputací v lazaretu na zemi a strachem a hrůzou plakal, šel kolem český doktor, který si všimnul jeho příjmení. „Ty nejsi Rumun, vid’,“ zeptal se. Léčit dlouze vážná zranění nebyl ve válce čas, k amputacím se přistupovalo, i když to nebylo nutné. Svému krajanovi ale český lékař ruku zachránil.

Štěpán, jeho syn a zástupce čtvrté generace Zerzavich v Banátu, je vyučený soustružník, je vysoký, statný a nenechá se jen tak zlomit. Má hospodářství, ženu, dvě dcerky a dvě vnoučata. A všechno si to musel vybojovat. Snad že se jeho předci nenechali ani v těžkých časech nikdy zlomit, nedá se ani on. Když zavřeli doly, ve kterých po vyučení pracoval, založil si vlastní hospodářství. Oženil se v třiaadvaceti s krásnou šestnáctiletou dívkou. Brzy ale zjistili, že nemůžou mít děti. A oni rodinu tak moc chtěli! Dítě si adoptujeme, rozhodl se Štěpán. A brzy si skutečně vzali do výchovy dceru manželčiny sestry. Starali se oni s velkou láskou, ale sestra se po sedmi letech rozhodla, že ji chce zpět. Chvíli nevěřili, že by se mohli někdy z tak velkého smutku vzpamatovat.

Pak přišla revoluce roku 1989. Dověděli se, že v Bukurešti je mnoho sirotků, kteří po změně poměrů čekají na adopci. Okamžitě se vydali na cestu, i když se v Temešváru ještě střílelo. Ale nevyšlo to.

Štěpán se však nevzdal. A tak zanedlouho s ženou adoptovali tříměsíční Gábi a za dvanáct let také sestřičku Týnu. Gábi, která se pak dověděla, že je nevlastní a přijala to velmi klidně a s úctou ke svým adoptivním rodičům, se v šestnácti letech šťastně vdala a tak má Štěpán, jehož osud neobdařil vlastními dětmi, už dvě krásná vnoučata, která ho zbožňují. Někdy je hranice mezi šťastným a smutným životem tenká a záleží na nás, na kterou stranu ji prolomíme. Štěpán, který mohl sedět celý život s hlavou v dlaních a žehrat na nepřízeň osudu, má dnes doma díky vnoučátkům a druhé dceři Týně pořád živo a veselo. A jeho laskavé oči se proto stále smějí.

Pavlna HENČLOVÁ (květen 2007)

Tetička Anna – sopranistka z tbiliské jídelny pro chudé

Každý den v poledne se kolíbavou chůzí přišourá do veřejné jídelny pro chudé, penzisty a invalidy v Tbilisi. Dostane zde jedno teplé jídlo a protože je u všech oblíbená, občas i něco navíc. Nikdo jí tu neřekne jinak než tetička Anna.

Anna je po obou rodičích Arménka, což tady v Gruzii není nic neobvyklého. Její otec utekl z Turecka před genocidou Arménů, v Tbilisi se seznámil s matkou Anny a ta postupně přivedla na svět nejdříve děvčátko a poté ještě dva chlapce. Anna se narodila 11. dubna 1931.

Když jí bylo šest let, začala tak jako všechny děti chodit do školy. Její generaci však nebylo souzeno prožít klidné a bezstarostné dětství. Začala druhá světová válka, Anna musela ze školy odejít a v deseti letech začít pracovat. Peněz bylo málo a škola se stala přepychem jen pro ty majetnější. Anna vystřídala několik zaměstnání a základní školu mohla dokončit až po válce. V osmnácti nastoupila na místo tkadleny a při práci studovala večerní školu. A jako by jí chtěl osud vynahradit strádání za války, byla přijata na hudební školu a poté na konzervatoř. Splnil se tak její velký sen a po ukončení konzervatoře začala učit zpěv na střední škole.

Ale znovu se k ní štěstí obrátilo zády. V roce 1986 se jí stala nehoda a Anna si poranila páteř. Jistota slibné kariéry a učitelského místa vzaly za své v jednom zlém okamžiku. V pětapadesáti letech se Anna stala invalidou prvního stupně. Její stav se již nikdy nezlepší, nikdy už nebude moci normálně pracovat a vrátit se do své milované školy.

Anna se s novou situací vyrovnávala těžce. Brzy ale mělo být ještě hůře. S dostatečnou penzí 125 rublů, která se navíc každým rokem zvyšovala, se nejprve dalo slušně vyžít. Jenže těsně přes Anniny šedesátými narozeninami, 9. dubna 1991, se Gruzie osamostatnila od Ruska. Pro Annu to bohužel znamenalo ztrátu jisté a slušné penze. Od té doby dostává měsíčně 48 lari, tedy asi 624 korun. A přitom jen za nájem, elektřinu a plyn musí zaplatit téměř 200 lari. A kolem nikdo, kdo by Anně pomohl. Příbuzné už žádné nemá, první bratr zemřel na rakovinu a ten druhý nemá zájem starat se o svou invalidní sestru, kterou od něho navíc dělí rusko-gruzínská hranice. A manžel do života Anny nevstoupil. Nápadníci sice byli, ale ona měla ambice stát se slavnou zpěvačkou a neměla na ně čas ani pomyslení. A potom už najednou bylo pozdě a žádný nápadník nebyl.

A tak paní Anně zůstalo jen pár přátel, se kterými se vídá od pondělí do pátku ve veřejné jídelně. Občas si pro ně pro zpestření připraví nějaký malý koncert. A tetička Anna se snaží a dokáže stejně jako před dvaceti lety vykouzlit na rtech svých posluchačů úsměv a zahřát spoustu osamělých srdcí. Jen publikum je jiné, než si kdysi představovala. Už nevystupuje na prknech Tbiliské Filharmonie, ale pro „bábušky“ a „dědušky“ v jídelně pro chudé.

Kateřina HUBÁČKOVÁ (květen 2007)

Jak se moldavský Švejka dostal do Rumunska

Muž v nejlepších letech, vysoký jak hora, tváře od slunka opálené a velké srdce – tak si vybavím Serjožu, kdykoli na něj budu vzpomínat. A stále se budu ptát, jaké vzpomínky si sebou do Rumunska, kde jsme se potkali, přinesl ze své rodné Moldávie tehle Švejka...

Narodil se v roce 1976 v Podněsteří, na území, které tehdy bylo součástí SSSR. Serjožovi rodiče byli v jeho rodném městě vážení občané – maminka profesorkou matematiky a tatínek ředitelem školy. Pak ale do Serjožova života vstoupily s hlasitým bouchnutím dějiny.

Sovětský svaz se rozpadl krátce před tím, než nastoupil do armády. V tu chvíli začalo jeho strastiplné putování. Jak vzpomíná, u odvodu před něj bez jakýchkoli dalších informací položili formulář s dotazem, zda chce narukovat do armády podněsterské, moldavské či ruské. Serjoža má sice občanství moldavské, ale zdálo se mu, že více prestiže mu dodá služba v armádě ruské. Dějiny se ovšem valily dále a vůbec je nezajímalo, že jim v cestě stojí nějaký Serjoža.

Po čase vyšla vyhláška, podle níž museli všichni, kdo chtěli nadále sloužit v ruské armádě, mít také ruské občanství. Vždyť je to přece jen formalita, řekl si Serjoža a zažádal, aby mu byla v dokumentech změněna národnost na ruskou. Netušil, že tím začíná jeho cesta od čerta k ďáblu.

Serjožu už do ruské armády nevzali a byl násilně donucen dosloužit v armádě podněsterské. Dívali se tam na něj ale mezi prsty, jako na odpadlíka. Po vojně se proto vydal do Moldávie, doufal, že tu nalezne konečně klid. Byl už ale podezřelý všude. „Setkával jsem se jen s výsměchem,“ vzpomíná. „Řekli mi, že mi pomůžou, musím se ale stát donašečem.“ Špiclem se Serjoža stát odmítnul a tak ho Moldavané vydali zpět Podněstercům. Tady skončil ve vězení.

Z Podněsteří se nakonec Serjožovi podařilo uprchnout do Moldávie a odtud nelegálně překročil rumunskou hranici. Plný zmatků, špatných vzpomínek a zcela dezorientovaný se potloukal Rumunskem. Netušil, že něco dělá špatně a že jeho pobyt v zemi je protizákonný. Je přece slušný člověk a nikomu neublížil... O to více byl překvapen, když ho z Aradu, kde si našel práci, odvezli přímo do Otopeni, detenčního střediska v Bukurešti.

Paradoxně se na tomto místě, které pro většinu cizinců znamená definitivní konec života v Rumunsku, Serjožovi otevřela naděje na lepší zítřky. Byl seznámen se svými právy a za pomoci místních neziskových organizací se ještě ten den z Otopeni dostal. Nyní se potýká s azylovou procedurou, která je více než zdouhává. Serjoža má proto občas dojem, že úředníci se chovají všude stejně – ať už v Moldávii nebo v Rumunsku.. Ale ačkoli není se svou současnou situací příliš spokojen, nestěžuje si. A když je mu opravdu bídně, vzpomene si na podšité kousky svého oblíbeného vojáka Švejka. To hlavní totiž mají společné – i když oba žijí v době, která je na pytel, přesto si dokáží život užít.

Tereza SAKOVÁ (květen 2007)

Snad se Paul z Jamajky nevzdá

Dal mi mou první lekci jamajského dialektu. Člověk, který v životě opravdu mohl učit druhé. Žák, jež udivoval své učitele a jednou mohl přijmout jejich roli. Anebo jakoukoliv jinou významnou roli, na kterou většina lidí z ghetta nikdy nedosáhne. Na některých místech světa – a Jamajka mezi ně patří – však na vás v životě číhá více nástrah.

Odmalička byl chráněncem Mustard Seed Communities, organizace pod křídly zakladatele a velkého člověka otce Gregoryho, která se již řadu let stará o stovky dětí. Paul ale mezi nimi vyčníval. Měl to štěstí, že netrpěl ani jediným tělesným či mentálním omezením. Jeho srdečnost mu ale velila přátelit se a dělit se o lásku s ostatními dětmi, ať už byly stvořeny s jakýmikoliv handicapem. Jedno s nimi přece jen společného měl - nikdy nepoznal své rodiče. A tak sdílel velkou rodinu otce Gregoryho se svým dvojčetem sestrou Teneishou, všemi ostatními malými odvrženci a lidmi, poskytujícími jim každodenní péči.

Všichni ale věděli že Paul má na víc. Své blízké udivoval nadprůměrným nadáním a dával tušit, že by se díky němu jednou mohl odstěhovat z ghetta. Z místa, z něhož se tak těžce dosává pryč, místa obklopeného chudobou, kde se večer modlil se svou novou rodinou. Když mu bylo dvanáct, udělal jeden z velkých kroků svého života. Byl přijat ke studiu na St. George's High School, v té době jedné z nejprestižnějších škol na Jamajce. Jeho další cesta už ale vedla strmě dolů. Kluk, který si vždy hrál jen s věcmi, které našel v odpadcích, byl náhle omámen světem videoher. Utratil za ně to málo peněz, co dostával na jídlo. Vyčerpání i trpělivost školy, která jeho jméno při absenci zapisovala stále častěji. Po vyhazovu utekl a styděl se vrátit ke svým blízkým. Měl už ale dávno nové místo, kam mohl jít. Tam, kde děti házely všelijak získané peníze do automatů. Tam také poprvé okusil kokain. Přespával na ulici a živil se krádežemi.

Jeho anděl strážný se na poslední chvíli vrátil, opět v podobě lidí z organizace Mustard Seed Communities, kteří ho na poslední chvíli vytáhli z ulice. Čas trávený v iluzích kokainu si ale vybral svou daň. Dříve čiperný a veselý kluk se teď šourá po svém domově se skloněnou hlavou, navenek mlčenlivý a bojácný. Své nadání navždy spálil. Když jsem se s ním na Jamajce potkal, byl už to mladý muž. Pohublý kluk, zasedl se mnou snídani. Jeho oči nesly pořád stopy bolesti a strachu. Umínil jsem si, že ho musím lépe poznat. Odpovídal úsečně a jednoduše, ale viděl jsem, že mu něco brání se rozvyprávět., něco, co není schopen překonat. Jako by byl duch jeho ztracené moudrosti stále uvnitř a marně se snažil prodat ven. Dávám mu najevo svůj zájem a získávám důvěru. Pro jiné sociálně nepoužitelný člověk vede dvacetiminutový rozhovor. Chce jít zase do školy a chce hezkou a chytrou křesťanskou dívku.

Láska lidí kolem vás může přinést mnohem více, než terapie západních specializovaných ústavů. Pod svá křídla si ho v Mustard Seed vzal Clide, rastaman v dlouholetých službách humanitárních organizací po celém světě. Paula znal už od dětství a rozhodl se, že odvrhovaného a do sebe uzavřeného kluka nezavrhne. Nechal ho pracovat po svém boku a dával mu podněty. Pomalu mu vracel důstojnost.

Paul ještě zdaleka není na konci své dlouhé cesty zpět k normálnímu životu. Stále ho na ní potkávají výpady při pokusech znovu změnit stav svého vědomí čímkoliv dostupným. Občasná zklamání dávají tušit, že jeho souputníci v životě budou potřebovat moře trpělivosti. Paulova sestra hranice ghetta překročila, stala se zdravotní sestrou. Paul však o své místo stále bojuje. Věřím, že se nevzdá.

Marek KROUPA (červen 2007)

Pan Yam zápasí v Holandsku za sebe i druhé

Když jsem se s ním viděla poprvé, byl březen roku 2007 a já jsem byla v Holandsku teprve necelý měsíc. Pan L. K. Yam se narodil v roce 1962 v Číně a do Holandska přišel už ve svých dvaceti letech, přesto zdejší jazyk umí jen velmi povrchně. Žije se svými dvěma syny a mladičkou ženou v jedné Rotterdamské čtvrti. Je maličkého vzrůstu s lehce kulaťoučkou postavou, avšak od našeho prvního setkání už mnoho kil ztratil. Má velké starosti a neví, co s ním bude dál. Je velmi tichý a milý. Jeho oválný obličej, posetý vráskami a lemovaný smutným pohledem, jako by jeho životnímu příběhu dodával ještě větší naléhavost.

Pan Yam v Rotterdamu dlouho pracoval legálně v Čínské restauraci. Do roku 1997 zde totiž žili tzv. bílí ilegálové, tedy imigranti, kteří v Holandsku mohli pracovat, ač neměli povolení k pobytu. Pak ale přišel rok 1997 a s ním změna zákona – náhle a bez předchozího varování v Holandsku už imigranti bez povolení k pobytu pracovat nemohli. Z pana Yama se tak po mnoha legálně odpracovaných letech stal v Holandsku štvanec. Chápe to tak trochu jako příkoří – vždyť zde přece pracoval 23 let a odváděl státu daně! A teď je nežádoucí.

A doma žena a děti ... Co měl pan Yam dělat jiného, než začít pracovat načerno?

Jednoho krásného dne ho našla cizinecká policie a na tři měsíce zavřela do detenčního centra pro migranty, tedy do vězení pro lidi, kteří nemají povolení k pobytu, cestovní pas či jiné dokumenty a žijí v Holandsku ilegálně. Nastaly zlé časy. Yamův zaměstnavatel zaplatil pokutu a rozvázal s ním pracovní poměr. Yamova žena, která má podlomené zdraví, nevyšla po celé tři měsíce během jeho internování ani jednou ven, bála se. Zhubla o deset kilo.

Ale Yam se nevzdával. Po propuštění podal žádost o sociální podporu. Říkal si, že by na ni mohl mít teoreticky nárok, vždyť přece 23 let odváděl státu daně a nyní poprvé neměl zaměstnání ani šanci sehnat nové, měl nemocnou ženu v domácnosti a dva malé syny, kteří chodí do školy. Jeho žádost však byla zamítnuta.

V pohádkovém příběhu se ve chvíli nejtěžší náhle objeví pomoc. V životě pana Yama se kouzelně objevil právník Pim Fischer, který se rozhodl podat jeho rodině pomocnou ruku. Pim je Holanďan ve středních letech a jeho pomoc má tak trochu pohádkový nádech. Svou právníckou praxi totiž věnuje lidem, kteří mu za jeho služby nejsou schopni zaplatit. Zajímají ho případy migrantů v Holandsku, kteří se vinou nedostatků ve zdejších zákonech dostali do velkých problémů. Soudními procesy, které na tyto případy reagují, chce donutit holandské zákonodárce ke změně zákonů, týkajících se pobytu a práv migrantů..

Pim napsal pro Yama odvolání na zamítnutí sociálních dávek a obhajoval ho u soudu. Napoprvé to však nevyšlo a oni prohráli. Ale nevzdávají se, Pim se rozhodl případ dotáhnout až do Štrasburku před mezinárodní tribunál pro lidská práva.

Budu jim držet palce. Pokud by se totiž Pimovi podařilo tento případ vyhrát, nepomohl by tím jen našemu panu Yamovi a jeho rodině, ale mnoha dalším lidem, kteří se ocitli ve stejné životní situaci.

Tereza PODROUŽKOVÁ (květen 2007)

Kristína – lipanská nevěsta za dva tisíce korun

Kristína se narodila v malé vesnici nedaleko Košic, ale od svých sedmnácti let žije na okraji Lipan v místní romské osadě. Dostala se sem způsobem, který jsme zvyklí ve střední Evropě spojovat snad jen se středověkem. Když jí bylo sedmnáct, její strýc ji prodal za dva tisíce korun jednomu muži z lipanské romské osady, za kterého se Kristýna musela provdat.

Manželství Kristýny, kterou si její muž koupil jako zboží, nejspíše ani nemohlo být šťastné. Z manžela se vyklubal násilník, který bil nejen ji, ale i všech osm dětí, které spolu postupně měli. Vše vyvrcholilo, když v návalu agresivity hodil jejich nejmladšího, teprve dvouletého syna Kristiána do vroucí vody. Soud ho poslal na osm let do vězení. Potrestána ale byla i Kristína, které byly všechny děti odebrány a umístěny do dětského domova. Svého syna Kristiána už pak nikdy neviděla, protože ho někdo adoptoval.

Ostatní děti má dnes už Kristína u sebe doma, ale její trápení nekončí. Je sama a je pro ni velmi obtížné se o své děti postarat, zajistit jim i jen dostatek jídla. A protože neštěstí nechodí samo, k velké chudobě se přidalo i rapidní zhoršení zdraví. Začal se jí silně kazit zrak a nyní je již částečně nevidomá. Někdy toho osud naloží na jednoho člověka tolik, že snad ani není v jeho moci vše unést: chudoba, částečná nevidomost, role osamocené matky i zvyky a prostředí romské osady... Kristína na své dnes již dospívající děti pod tíhou všech protivenství nestačí a hrozí jí jejich opětovné odebrání do dětského domova.

I přes všechny problémy se tato šestačtyřicetiletá žena nevzdává a dokonce pravidelně dochází do lipanského romského komunitního centra, kde je zaměstnána jako uklízečka. Přeji jí mnoho sil a odhodlání bojovat za své děti, za lepší život pro sebe i pro ně.

Zuzana BOCKOVÁ (květen 2007)

Jak jedenáctiletý Martin žije v Makedonii celou rodinu

Na Balkáně se můžete potkat s roztroušenými osudy. Nůžky mezi bohatými a chudými se tu rozevírají rychleji a bolestivěji, než například u nás. Na odvrácené straně blahobytu se ocitla také rodina, kterou jsme objevili v makedonském hlavním městě Skopje. Jeden z členů této rodiny, teprve jedenáctiletý Martin, chodí do školy, které pomáhá místní odnož německé charity. Díky němu se pomoci dostane celé široké rodině, která žije v podmínkách, které jsme zvyklí vidávat snad jen ve filmech o předminulém století.

Naše rodina není překvapivě romská, přestože právě romské rodiny tvoří v Makedonii v podobných případech většinu. Matka, středoškolačka, je albánskému původu a do manželství si přivedla dvě děti z prvního manželství. Také její muž, slovanský Makedonec se základním vzděláním, má jedno dítě z předchozího vztahu. Spolu pak mají další tři děti

Jejich dům ve skopské municipalitě Usje má pouze jednu místnost, plesnivou a černou od sazí. Chudí jsou i na místní poměry, ani jeden z nich nemá práci. Od státu nedostávají žádnou pomoc v podobě dávek sociální podpory. Sociální příplatky v Makedonii neexistují. Všechny děti nejsou schopni uživit, není z čeho. Jedno z dětí, osmiletá Stojanka, proto žije v klášteře, kde se o ni starají řádové sestry. Šestnáctiletý Slaviša, který je teprve v sedmé třídě základní školy, zase žije přes týden v internátě. Štěstím se pro rodinu ukázal být jedenáctiletý Martin, docházející do páté třídy zdejší základní školy, která je zahrnuta v programu německé pobočky charity. Podporuje děti ze sociálně znevýhodněných rodin, nakupuje jim učebnice, školní potřeby, svačiny i třeba jízdenky městské dopravy. Celé rodině navíc jednou za čas přiveze humanitární pomoc v podobě hygienických potřeb či oblečení.

Život naší a jí podobných rodin by nebyl možný bez pomoci neziskových organizací. Každý totiž nemá to štěstí, aby se narodil ve státě, který se o něj v případě nouze postará.

Pavel KREUZIGER (červen 2007)

Mbela Nzuzi – Hvězda s velkým srdcem

Když jsem se měla poprvé setkat s Mbелou Nzuzi, měla jsem pořádnou trému. Hodně jsem o ní slyšela a nemohla jsem uvěřit tomu, že dostanu příležitost s ní pracovat. Mbela je bez pochyb nejznámější uprchlickou ženou v Rumunsku. Kromě toho, že je zakladatelkou a ředitelkou jedné z nevládních organizací a zpěvačkou africké skupiny Gloria, je v celém Rumunsku známá moderováním diskusního pořadu 6!VINE PRESA, který sledují miliony diváků od pondělka do čtvrtka v 18 hodin na kanále B1. Hovoří plynne nejen svým mateřským jazykem lingala, ale i francouzsky, anglicky a rumunsky. Zdálo se mi nemožné, že bych tuto ženu, kterou jsem znala z televizní obrazovky, mohla osobně poznat, natož trávit část praxe v její organizaci.

Ale Mbela není povýšená a odměřená mediální hvězda. Její bezprostřednost a přátelskost mi vyrazila dech. Hlasitý smích, živý temperament a smysl pro humor nezapřou její africký původ. Mbela Nzuzi se narodila v Kinshase, hlavním městě Demokratické republiky Kongo. V květnu 1997 uprchla s manželem před vzpourou, při které převzal moc ve státě Laurent Kabila, otec současného konžského prezidenta. Pravděpodobně si tak zachránila život, protože následující vlna občanských válek si v Kongu vyžádala podle odhadů až 4 milióny obětí, což je více než v Bosně, Kosovu, Rwandě nebo Dárfúru.

V Rumunsku získala Mbela i s manželem, se kterým teď čeká své první dítě, status uprchlíka. Ráda připomíná, že do té chvíle byla obyčejnou africkou ženou bez ambicí a vyššího vzdělání a nedokázala si svou budoucnost představit jinak, než v domácnosti po boku manžela. „V Rumunsku jsem našla sama sebe,“ říká. Ve své nové vlasti pochopila, kolik toho může nabídnout ostatním, a jak může být prospěšná lidem v nouzi.

Od roku 1999 působila jako komunitní pracovnice v Bukurešťské organizaci ARCA. Tam získala potřebné znalosti v oblasti asistence uprchlíkům a v roce 2000 založila vlastní organizaci OFRR (Organizace pro uprchlické ženy v Rumunsku), zaměřenou na podporu žen, které hledají v Rumunsku nový domov. Její přínos v zlepšování situace uprchlických žen nezůstal bez odezvy. 17 června 2002 získala Mbela Nzuzi spolu s dalšími pěti osobnostmi z celého světa ocenění od Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, Ruuda Lubberse.

Dnes je OFRR nejoblíbenější organizací a jejích služeb využívají nejen ženy, ale i muži a děti. Velká část aktivit je určena i pro širokou veřejnost a Mbela tak spolu se svými kolegy, také uprchlíky, přibližuje uprchlickou problematiku rumunským občanům a zvyšuje obecné povědomí o problémech, které provází nelehkou roli cizinců při integraci do většinové společnosti. „Není snadné být uprchlík. Naše práce pomáhá uprchlíkům cítit se v Rumunsku jako doma. Ale našim snem přesto zůstává mít jednou možnost vrátit se zpět.“

Ačkoliv má Mbela práci, na kterou je pyšná, je úspěšná a mediálně známá a v Rumunsku se cítí díky svým přátelům jako doma, stále v skrytu duše doufá, že se jednou, až nebude v ohrožení života, vrátí do své vlasti, aby tam využila zkušenosti z Evropy a pomáhala svému národu.

Kristýna HIMMLEROVÁ (květen 2007)

Po čem touží malá Nataška z Lipan

Na první pohled bylo jasné, že tahle holčička není úplně zdravá. Od ostatních romských dětí, jejichž velká černá kukadla na mě koukala uprostřed romské osady ve slovenských Lipanech, se lišila nejen kraťoučkým tmavým sestřihem na ježka, ale také tím, že byla pěkně oplácaná. Tedy alespoň pro nezasvěceného pozorovatele. Za její oplácanost totiž může ve skutečnosti oteklost způsobená chemoterapií.

Život v romské osadě je těžký už sám o sobě. Neodmyslitelně k němu patří hlad a špína. V jedné z malých chýžek žije se svými rodiči a čtyřmi sourozenci tato dívka. Ke všem strastem a předurčeným osudům dostala bohužel přidání další. Jmenuje Nataška Červeňáková a nedávno oslavila sedm let. Dva z nich už bojuje s leukémií.

Za svůj krátký život toho zažila víc než dost. Zatímco si její vrstevnice hrály a běhaly po

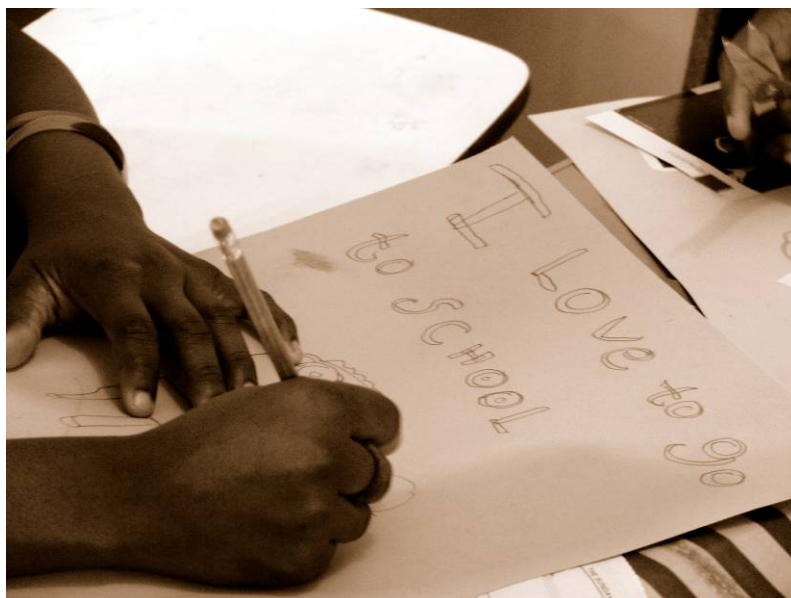
Lipanech, ona proležena mnoho nekonečných dnů a týdnů v nemocnicích. A stále nemá vyhráno: každý měsíc ji vozí sanitka až do Bratislavy na dětskou hematologii na chemoterapii. Ale řekli byste to do tak živého a čilého stvoření s krásnými čertíma kukadlami? Kdykoli to jen trochu jde, hraje si v osadě s ostatními dětmi a sourozenci a zdá se, že si naštěstí plně neuvědomuje svou nemoc, která ji tak často izoluje od ostatních dětí. To jen když se jí udělá špatně a ona si musí lehnout...

Nataška moc touží po tom, aby mohla chodit jako ostatní děti do mateřské školy, ale lékaři jí to zatím bohužel nedoporučili. Budu na ni vzpomínat a doufat, že bude mít dost sil do boje s nemocí i s celým životem.

Tereza ŠIMEČKOVÁ (květen 2007)

Tashai - sedmnáctiletá matka z Jamajky

Vypadá tak trochu jako kluk, se svým šibalským úsměvem a neustale těkajícím pohledem. Na její pevné a pružné postavě nepoznáte proběhlé těhotenství. Ano, tenhle žabec, který nevypadá ani svých právě čerstvých sedmnáct, je už více než rok a půl matkou. Tashai. Alespoň své jméno tedy už napsat a přečíst umí a je to náležité hrdá. S ostatními slovy je to už ale horší. Tušíte vůbec, jak zapeklité může být napsat či přečíst slova jako tabule nebo slimák? A to pokaždé, když se před vámi objeví, lhotejmo, že

už jste je mnohokrát viděli i zkoušeli psát. Závažná porucha učení, kterou Tashai zjevně trpí, jí zkrátka ukládání těchto informací po paměti vůbec neulehčuje a umí udělat z jednoduchých věcí pořádně zamotané problémy. To ale Tashai nebrání v tom, aby školu a vše s ní spojené nezbožňovala. A co jí chybí na schopnostech, nahrazuje vůlí. A má jí opravdu na rozdávání.

Ztotožnění se s rolí matky nebylo Tashai v necelých sedmnácti letech zrovna jednoduché, zvláště když jí chyběly vzory. Dobrosrdečná dívka, která by se málem přetrhla, aby se zavděčila ostatním, prostě občas zapomínala svou dcerku Talajay nakrmit, takže ještě donedávna trpěla lehkou podvýživou. Ale jak vlastně malá Talajay přišla na svět?

Dalo by se říci, že Talajay je dítě štěstěny. Přišla totiž na svět z lásky, což na Jamajce vzhledem k počtu znásilnění a incestů zase není tak obvyklé. Tedy alespoň Tashai tvrdí, že se narodila z lásky. Stalo se to tak: deset měsíců předtím, než se Talajay narodila, se Tashai potloukala s partičkou svých kamarádů po parkovišti velkého kingstonského nákupního střediska. A potkala bílého chlapce. Další den se setkali znovu. Tashai byla uchválena z toho, že by ji někdo v životě mohl projevovat náklonnost a snad i lásku. Tu totiž ve své rodině, která byla rozvrácená už od svého vzniku, nikdy nepoznala. Tak tedy přišla na svět Talajay, která svou bujnou černou kšticí a smetanově bílou pletí nezapře ani matku, ani otce.

Tasahi Linton jsem poznala během své práce v Mary's Child – domove pro těhotné teenagerky v Downtown Kingston. Dvakrát týdně jsme spolu trávily dvě hodiny hláskováním a čtením. Poté, co jsem na jedné z hromadných lekcí s ostatními dívkami zjistila, že je neuvěřitelně výtvarně nadaná, jsme společně chvíle rozšířily ještě o malování.

Jednoho rána jsem nic netušíc dorazila do Mary's Child a uviděla Tashai, jak si balí věci. Byla už na odchodu, společně se svou matkou, u které prý bude bydlet. Ta počínání své dcery sledovala velmi nezájemně. O jejich skutečných problémech měla podle všeho jen pramalé tušení.

Co s ní asi bude dále? Při odjezdu mi slibovala, že si najde si práci, vrátí se zpět do školy a bude studovat umění. Půjde to ale, když si neumí přečíst ani cedule na ulicích ve městě? Jako by si odpověděla sama: "Only Lord knows"

Eliška GERTNEROVÁ (květen 2007)

Chickeria z Jamajky pomáhá svým pečovatelům

Už šest let umývá každý den od rána do večera nádobí po sto čtyřiceti snídaních, sto čtyřiceti obědech a sto čtyřiceti večeřích. Chickeria, jednatřicetiletá žena s duší dítěte, poklízí po svých sto čtyřiceti spolubydlících – dětech všech věkových kategorií se všemožnými postiženími. Na Jamajce se o ně stará organizace MSC v jednom ze svých hlavních zařízení s názvem Jerusalelem.

Byla jednou z mnoha dětí, se kterými jsem zde měla během své praxe provádět tzv. individuall session. Během prvních dnů mi splývala s ostatními, ale po několika týdnech, kdy jsme za sebou měly několik společných hodin plných čtení, psaní a počítání, jsem zjistila, že mé setkání s ní je z těch osudových.

Chickeria trpí střední mentální retardací a epilepsií. Rodiče ji odložili již jako malou holčičku a ona pak proplouvala mnoha zařízeními a domovy, aby nakonec doputovala až sem, do Jeruzaléma. Její postižení je velké a její život, plný špinavého nádobí, velmi jednotvárný. Přesto jsem ji nikdy neviděla nešťastnou, smutnou nebo zamračenou.

Každý den mě vítala s širokým úsměvem na tváři. A byly dny, kdy jsem to v Jeruzalémě, plném těžkých a smutných osudů, opravdu hodně potřebovala. Ale ať už jsem byla smutná sebevíc, pokaždé, když jsem zaslechla Chickeriin nakažlivý smích či zpěv, ode mne hořkost ustoupila a musela jsem se smát také.

Měla jsem za úkol jí pomoci, ale vlastně pomohla ona mně. Pomohla mi zvládnout těžké dny na bláznivém ostrově jménem Jamajka. Pomohla mi uvědomit si spoustu věcí. A díky vděčnosti, kterou mi dávala denně najevo, jsem ve své práci pocítila opravdový smysl.

Když jsem ji jednoho dne požádala, aby mi pověděla něco o sobě, začala větou: „I am special, I am special person.“ A to ona přesně je a pro mne už navždy zůstane.

Monika NOVÁKOVÁ (květen 2007)

Ojeen, nejmenší chlapec v turecké třídě, který bude jednou velký

Na své praxi v Turecku se ze mě stala na tři překrásné měsíce učitelka angličtiny, tělocviku a výtvarné výchovy. Během této doby jsem měla možnost poznat pár svých studentů. Jeden mi však utkvěl v paměti více než ostatní.

Drobná postava, která se v jeho dvanácti letech začíná přetvářet a dospívat jako u všech kluků v jeho věku. Kulatý obličej, rámovaný kaštanově kudrnatými vlasy, které nejsou příliš typické pro irácké kluky. A co hlavně - jeho každodenní úsměv od ucha k uchu, zářící oči, které zasvítlí při každé hře fotbalu o přestávkách s kamarády a nepohasínají ani s příchodem do třídy a počátkem hodiny. Vždy připraven odpovědět, snaží se porozumět všemu a má elán do každé činnosti, kterou jim nabídnu. Je plný energie, živosti a i když mu z očí občas svítí šibalské světýlko, vidíte na jeho čele a v jeho slovech slyšíte zkušeného chlapce. Ojeen přišel do naší třídy v polovině mého působení. Spolu s rodiči utekl z Iráku kvůli válce, která vytvořila z jeho města a kraje místo, kde se nedá bezpečně žít a vychovávat děti. Nikdy jsem ho neviděla plakat a nikdy mi nepřipadal traumatizovaný jako jiné děti. Ale zrak může někdy klamat.

Ojeen žil s rodiči, dvěma sestrami a bratrem v Bagdádu ve velkém bytě s výhledem na část města. Jeho tatínek měl obchod se vším možným, maminka byla doma a starala se o děti a domácnost. I když žili v muslimské zemi, neměli mnoho problémů navštěvovat kostel, což je pro ně velice důležité. Jejich náboženství je pro ně styl života i možnost setkání s přáteli a rodinou. Když začala válka, všechno se náhle změnilo. Klukovské sny musely jít stranou, už nebylo příliš bezpečné navštěvovat kostely, natož chodit po ulici a nakupovat. Tohle povětšinou dělal otec, který po čase musel zavřít obchod. Ne snad, že by neměl tržbu, ale vzrostla kriminalita, vyhrožování, přepady a únosy. Otcův bratr pomáhal jedné z neamerických humanitárních organizací. Ale to teroristům nevadilo. Všechny humanitární organizace jsou tady brány jako zlo, které přinesly Spojené státy americké. Lidé, kteří s nimi spolupracují, jsou spolu se svými rodinami pronásledováni, je jim vyhrožováno a není málo případů, kdy jsou jejich blízcí zabiti. A to se právě stalo Ojeemu a jeho rodině. Unesli jeho bratrance a nikdo o něm už tři měsíce neslyšel. Všichni již přestávají věřit, že ho ještě uvidí. Teroristi pak začali vyhrožovat i únosem Ojeena, který je nejstarším synem, vydrancovali otcův obchod tak, že se v něm nic nedalo znovu použít a prodat. A tak se jeho otec rozhodl odejít z Iráku. Aniž by zanechal jedinou informaci, kam utíkají. S velkým strachem putovali autobusem k iráckým hranicím. Tady prožili mnohahodinové peklo výslechů, kontrol a hrubého zacházení od tureckých vojáků a pak se vydali na dlouhou cestu autobusem přes celé Turecko až na jeho druhou stranu do Istanbulu za svými známými. Od nich již věděli o možné pomoci turecké Charity.

Teď může Ojeen chodit do školy. Tedy alespoň do té doby, než si najde práci a jako většina jeho vrstevníků a jediným zdrojem obživy pro celou rodinu. Ale zatím si hraje na hřišti s ostatními dětmi, chodí do školy, pomáhá svým rodičům a sestrám. Plynně hovoří arabsky, kurdsky, turecky a vcelku dobře anglicky. A vždy, když jsem měla problémy něco svým žákům vysvětlit tak, aby to se svou znalostí angličtiny pochopili, pomohl mi a překládal do arabštiny, popřípadě do kurdštiny. Pokaždé, když někdo něco provedl, byl první, kdo mu pomohl z bryndy a na konec nikdy nezapomněl říct: „I'm smaller one in this class, but I will be big!“ Pokaždé si přitom ukazoval na hlavu a zářil štěstím. A tento obrázek ve mně zůstal a tak si ho pamatuji. Neohroženého a plného síly, na kterého se vždy jeho kamarádi a rodina mohou spolehnout.

Zuzana METELKOVÁ (červen 2007)

Rocky Raile – Ind, který zažil kulturní šok ve vlastní zemi

Rocky není klient sociálních služeb, naopak studuje stejně jako já sociální práci na vysoké škole. Není ani přistěhovalec. V rozsáhlé a kulturně pestré Indii, která je jeho vlastí, však může i budoucí sociální pracovník zažít situace, vlastní jeho klientům. Například tak jako Rocky kulturní šok z vlastní země.

Rocky je z kmene Naga. Narodil se ve vesnici Purul v indickém státě Manipur. Ve třetí třídě utekl z domu a chtěl vstoupit do armády, protože jeho kmen bojuje proti indické vládě za nezávislost. Do armády nedošel, rodiče ho včas vypátrali a poslali studovat na kněze do salesiánské školy. Rocky je ale svobodná duše. Po dvou letech ze semináře opět utekl.

Rozhodl se studovat. Nejdříve musel dokončit přerušenu základní školu, pak přešel na školu střední. Rok strávil skutečně v armádě a pak se pustil do studia matematiky a posléze i sociální práce.

Rocky zaníceně hovoří o události, která nejspíše změnila jeho život. Když přijel do státu Maharashtra, ve kterém studuje vysokou školu, ocitl se náhle ve zcela jiné realitě své vlastní země, uviděl tu její tvář, kterou předtím neznal. Ve své vlastní zemi tak zažil kulturní šok. V Indii, kde se narodil, byl najednou sám považován za cizince. Bez předchozího varování náhle nechápal zdejší kulturu a vztahy, náhle se nemohl domluvit, protože neuměl oficiální indický jazyk hindí.

Rocky stále není rozhodnut, zda se chce skutečně věnovat po skončení studia sociální práci. Zdá se však, že tento zážitek mu rozhodování ulehčí. A kdo ví, snad se ještě někdy po škole potkáme, možná i při práci...

Radka PRIBILINCOVÁ (červen 2007)

Avdej – gruzinský vědec v charitní veřejné jídelně

Gruzie se nachází na hranici Evropy a Asie. Mísí se tu dva rozdílné světy a bezpočet národů. Díky vládě komunistické strany v minulém století, kdy země patřila do Sovětského svazu, si byli všichni rovni, měli práci a vedli poklidný a téměř bezstarostný život. Alespoň tak na to dnes vzpomínají především starší lidé, kteří byli vinou zmatků po dlouhé komunistické nadvládě vrženi po osamostatnění Gruzie až za hranici chudoby a dnes jen těžce nalézají ztracené jistoty. „Práce není a kriminalita vzrůstá,“ slyšíte od nich často.

Rusové své bývalé souputníky, kteří si dovolili nabrat kurz směrem k samostatnosti, nijak nešetří. Gruzii uzavřeli obrovský pracovní i obchodní trh, na kterém byla po mnoho let závislá. Nelehké časy nastaly i Arménům a dalším národnostem, kteří dohromady tvoří v Gruzii přes 16 % populace a žijí zde již několik generací.

Avdej Akopovič Kufarja se narodil v roce 1950 arménským rodičům v Tbilisi, hlavním městě tehdejší Gruzínské Sovětské socialistické republiky. Vystudoval průmyslovou školu a v roce 1968 sloužil rok na vojně v Bělorusku jako tankista. „Jen tak tak jsem se vyhnul rozkazu k invazi do Československa,“ vzpomíná dnes poté, co se dozví, odkud pocházíme. Když se z vojny vrátil, studoval dále. Absolvoval institut fyziky a jako vědec pracoval pětatřicet let v jihogruzinském horském městě Bakurjany, kde se nacházela jedna z hlavních vědeckých stanic Gruzie. Jako vědecký pracovník hodně cestoval. Za prací jezdil až do Střední Asie, Pamíru a jiných koutů tehdejšího Sovětského svazu. V místě strávil vždy asi měsíc a zkoumal částice, které pronikají z kosmu.

S nástupem perestrojky se pro něj vše změnilo. Dostal vyhazov, zemi zasáhla hyperinflace a hospodářská krize. Aby Avdej překonal pocit z vlastní bezmocnosti, přihlásil se jako dobrovolník do nově vznikající organizace Caritas. Po čase začal pracovat jako vedoucí Veřejné jídelny pro důchodce a invalidy. „Začátky byly krušné,“ vzpomíná na první nelehké měsíce jídelny, kterou má na starosti. Jídlo se rozváželo na vozících po celém městě lidem přímo domů. Dnes už se vaří ve velkém, funguje budova jídelny, kam si místní pravidelně docházejí pro jídlo. Avdej sice nostalgicky vzpomíná na staré dobré časy své vědecké kariéry, ale současnou práci bere jako poslání, které mu navrácí pocit vlastní důstojnosti a přibližuje ho k lidem a ti ho potřebují a váží si její.

Michaela ADAMCOVÁ (červen 2007)

Ashwitha, má indická sestra, se kterou jsem se nikdy neviděla

Ashwitha je má sestra, i když jsme se nikdy neviděly. Žije v Indii a je jí dvanáct let. Před časem byla vybrána do projektu „Adopce na dálku“ pražské Katolické Charity a jejím adoptivním rodičem se stal můj otec. Když bylo jisté, že pojedu na praxi do Indie, rozhodla jsem se, že se se svou sestrou pokusím setkat.

Mezi její rodnou vesnicí poblíž Hassanu ve státě Karnataka a mým působištěm v Bomběji se sice rozkládala velká dálka, ale partnerská organizace ČKCH mi vyšla vstříc a zařídila, abychom se mohly vidět. To jsem ještě netušila, že v Indii je často všechno úplně jinak.

Do Hassanu jsme jeli celý den, pak jsme se ještě trmáceli sedmdesát kilometrů do rodné vesnice Ashwithy. Když jsme se pak konečně blížili na místo, kde jsme se měly setkat, začala jsem

být hodně nervózní. Jak mě vlastně Ashwitwa přijme, jak se na mne bude dívat? Čekala jsem napjatě skoro hodinu a znovu se v duchu připravovala na toto zvláštní setkání. Pak jsem si všimla, že se náš doprovod z partnerské organizace začal chovat podivně, stále někam odbíhali a dívali se na hodinky... Za chvíli jsem se dověděla proč. Dostali informaci, že rodina nedojela, protože jim odněkud ujel autobus. Mé zklamání po dlouhé cestě a marném čekání na setkání se ani nedá popsat. Možnost uvidět se s mou adoptivní sestrou se rozplynula. Opět se potvrdilo, že co je v Indii stoprocentně domluveno a zařízeno, neznamená ještě vůbec nic.

Ale mé putování nebylo nakonec přece jen zbytečná. Mohla jsem se setkat alespoň s Ashwitinou učitelkou, která mi o mé adoptivní sestře dlouho vyprávěla. Ashwitě je dvanáct let, do projektu adopce byla vybrána proto, že z finančních důvodů nemohla navštěvovat školu a musela pracovat s rodiči. Ashwitha je nejstarší z pěti dcer, která se narodila své matce Džejeti ve 13 letech a otci Anandovi v 18 letech. Oba rodiče jsou bez vzdělání a pracují na kávové plantáži. Dnes už chodí do páté třídy a učí se mimo jiné mimo jiné angličtinu, hindí, kanadu nebo matematiku. Do školy chodí denně pěšky tři kilometry tak a tři zase zpět. Má ráda tanec a hudbu..

A tak jsem svou sestru, za kterou jsem podnikla tak dlouhou pouť, nakonec nepotkala. Zůstává pro mne proto stále jen onou zvláštní neuchopitelnou postavou někde v daleké zemi.

Setkala jsem se alespoň s učitelkou své indické adoptivní sestry.

Veronika MECHOVÁ (květen 2007)